

Synopse přednášky **LIDÉ NA CESTÁCH**

Téma **VORAŘI**

- Voroplavba = dálkový transport dřevní hmoty na delší vzdálenosti ve svázaném stavu, vytlačována teprve s rozvojem železnice, pozvolný úpadek od poslední třetiny 19. století, na Vltavě ukončila voroplavbu definitivně stavba Vltavské kaskády.
- Řeky: Bečva, Berounka, Labe, Lužnice, Malše, Morava, Ohře, Orlice, Otava, Sázava, Vltava – ale pouze ty úseky, které k voroplavbě vhodné, některé části toků nebezpečné nebo voroplavbu komplikující (skalní útvary a jiné překážky), snaha od středověku po úpravu říčních koryt, voroplavbu komplikovaly např. jezy.
- Dřevo dopravováno do skladišť při řekách, některé průběžně rozprodáváno cestou, část vorů plavena až do Německa.
- Využívání vyšší hladiny vody (jarní tání, vydatné deště), příprava dřeva již během zimy a jara.
- Lidé provozující voroplavbu *plavci* (Č), *plřaři* (M), nutné předpoklady – znalost práce se dřevem, fyzické předpoklady, nutná plavecká knížka, voroplavbou se živili sezónně.
- Plavci ovšem nebyli zpravidla vlastníky dřeva, byli jen najímáni podnikateli nebo velkostatky, které voroplavbu provozovaly.
- Místo, kde se vory vázaly = vaziště, jednotlivé vorové tabule tvoří pramen (rozdílná délka, omezováno nástrahami v řečišti i silou toku), spojování vorových tabulí houžvemi, přední vor předák (2 vesla, slouží k řízení celého pramene), zadní vor zadák s jedním veslem, vorová tabule s brzdou (šrek) = *šrekovej*, na vorech i ohniště, místo pro uložení zásob, přeprava osob i nákladu.
- Vrátný/*vrátnej* = hlavní vedoucí voru, jeho místo u čelního vesla.
- Odlišná konstrukce voru v Č a na Mo (zde plavení už zpracovaného dřeva).
- Zvláštní sociální postavení vorařů, některých podnikavým plavcům se podařilo etablovat jako plenitelé v obchodu se dřevem.

- ▣ **R. JEŘÁBEK:** *Karpatské vorařství v 19. století*. Praha 1961.
- ▣ **V. SCHEUFLER – V. ŠOLC:** *Voroplavba na jihočeských tocích*. Praha 1970.
- ▣ **V. SCHEUFLER – V. ŠOLC:** *Já jsem plavec od vody*. České Budějovice 1986.
- ▣ **J. ČÁKA:** *Zmizelá Vltava*. Praha 2002.
- ▣ + některé časopisecké články.